
Bir Tiyatro - SAPAK

İlerici Hekimlerin «İNSAN HAKLARI» savaşınındaki yerini belgeleyen bir oyun

İ.B. Őehir Tiyatroları yerinden yonetimi'nin ilginç sonuşlarını yaşıyoruz. Őehir Tiyatrolarında yıllarca yasaklanmış Nazım Hikmet'in oyunları kapalı giőe oynuyor. Őlkemiz yazarlarının gerçekçi yapıtları halkımızın beğenisine, coőkusuna neden oluyor. Dileğimiz, yerinden yonetimin, bu ucuz ve yaygın tiyatro seferberliğinin onumuzdeki yıllarda da sürmesi.

Sözü SAPAK oyununa getirelim. Cengiz Gündoğdu'nun yazdığı, Burçin Oraloğlu'nun yonettiği oyun Harbiye Őehir Tiyatrosunda gösterilmektedir.

Ulusal Bağımsızlık Savaşı bitmiőtir. (1923). Hekim Yüzbaşı Necati cepheden evine döner. Tedirgindir. Ailesi savaş sırasında oldukça yoksul düőmüőtür. Savaş zengini Latif, Necati'nin kızkardeőiyle evlenmek istemektedir. Necati'nin annesi, evlilik sonucu rahatlıyacaklarını umarak, bu evliliğe çoktan razıdır. Necati'nin iőtçi kızkardeői, savaş sırasında, karaborsa, dolandırma, istifçilik yaparak zenginleşen Latif'in gerçek yüzünü ağabeyisine anlatır. Yüzbaşı Necati o andan itibaren bu tip insanlara ve onların önerdiği sömürü sistemine karőtı mücadelele karar verir.

Bu arada İzmir İktisat Kongresi yapılmıő ve sonuğa Türkiye'nin karma ekonomik bir sistemle yonetilmesine karar verilir. İőbirlikçiler, toprak ağaları, hemen **Millici** olmuőlardır. Devlet eliyle kapitalist yaratma, iőtçi sınıfına ve halka çok pahalıya mal olur. İnsan hak ve özgürlükleri çiđnenmiőt, İktisat Kongresinde alınan, (8 saatlik iőt günü hakkı, sigorta ve sendika hakları), iőtçi yararına kararlar, hasıraltı edilmiőtir.

Latif'i evinden kovan Necati, iőtverenlik için getirilen tüm cazip önerileri reddederek, bir kasabada hükümet hekimi olarak göreve başlar. Orada halktan yana savaşınını sürdürür. Sosyalist bir dünya görüşüne sahip olmamasına rağmen toplumsal ve örgütlü çalıőmanın şart olduğunu kavrayan Necati, çevresindeki iőtçilerle iyi iliőtler kurar. Onların insani hakları için çaba harcar. Bir namuslu gazeteci, stajyer hekim olan kızkardeői, cephede birlikte savaőtı bir er ona yardımcı olurlar.

Almanya'da eğitim görmüőt, modern kapitalist yöntemleri kullanarak, kâr elde etmeyi uygulayan müdürün önüne fabrika iőtçi tem-

silcileri bir bildirge bırakınca kızılca kıyamet kopar. İşçiler, düşmece raporla hasta diye işten atılan arkadaşlarının yeniden işe alınmasını, ve sosyal hakları ile ilgili yasaların uygulanmasını istemektedirler.

İşveren, bu istemlere yanaşmayınca Grev başlar. Yıkıp, yakma ile değil, büyük silâh grev'le işverenden hakların alınabileceğini belirten Necati, işçilerin silâhlarını toplatır.

Aradan geçen zaman zarfında (1923-1927), sayılabilen Latif, Necati'nin silâh arkadaşlarından biri ve faşist eğilimli bir toprak ağası fabrikanın ortaklarıdır.

Sonuçta : İşçilerin sosyal ve insani hakları için büyük çaba sarf eden Necati İşçiler arasına sızmış bir patron uşağı tarafından öldürülür. Komplo Latif tarafından örgütlenmiştir. Jandarma grevi dağdır.

Oyun, Yazarının da belirttiği gibi «İnsan Hakları» nın savunulması amacını taşıyor. Oyunun hekimlik açısından ilginç bir yönü var. Namuslu hekimlerin, işçilerle ve halkla olan dürüst ilişkilerinin yanında, patronlarla uzlaşma eğilimli, sahte hasta raporları düzenleyen kişiliksiz hekim örneğini gözler önüne seriyor.

Bizce, mutlaka görülmesi gereken bir oyun.